

tantadruj

priloga primorskih gledališč

primorske novice

Moj spomin je kot mozaik. Sestavljen je iz nešteto drobnih koščkov, ki so popadali na tla in se pomešali med sabo. Iz teh koščkov je zdaj mogoče sestaviti nešteto različnih zgodb.

Goran Vojnović, V iskanju izgubljenega jezika

SNG Nova Gorica, sezona 2024/2025

slovensko stalno gledališče
teatro stabile sloveno

Samanta Kobal o novi otroški predstavi SSG

Supermagična moč otroškega izraza

Slovensko stalno gledališče bo v sodelovanju z gledališčem La Contrada predstavila svojim najmlajšim gledalcem novo predstavo *Televizigra*, ki je nastala po literarni predlogi priljubljenega italijanskega pisatelja Giannija Rodarija.

ROSSANA PALIAGA

Televizigra je zabavna, interaktivna predstava o čarobnem mestu, ki se skriva znotraj velikega televizorja, v katerem se dogaja ogromno stvari in kjer živijo različni ljudje, ki se igrajo z vprašanji, predmeti, številkami in besedami. Scenarij in režijo podpisuje **Samanta Kobal**, v vlogi devetletnega dečka Marka pa igra **Franko Korošec**. V otroških predstavah glasba odigra pomembno vlogo in v tem primeru bo izvirna: avtorica zvočne kulise je **Andrejka Možina**, glasbo za songe pa je napisal **Patrick Quaggiato**. Avtorja ilustracij, fotografij in animacij sta **Gaj** in **Blaž Stantič Kobal**, kostume pa je ustvarila **Mateja Čibej**. Po današnji premieri v Mali dvorani SSG bo predstava gostovala po dvoranah osnovnih šol, vrtcev in društev. Koprodukcijo smo поблиže spoznali v pogovoru z režiserko Samanto Kobal.

• Navadno starši ne priporočajo ogleda televizije, a vendar...

“V eni od Rodarijevih pravljic pride junak domov, utrujen od dela in si želi gledati televizijo. A v trenutku, ko se prične televizijski program, se v dnevni sobi dogajajo čudne stvari. Junaki, ki bi morali biti na ekranu, skočijo v dnevno sobo našega presenečenega junaka, ga nadlegujejo z vremenom, kriminalkami, politiko ... Misel o 'nadlegovanju' z vsebinami, ki so na televiziji ali telefonih, je izhodišče za razmislek o tem, da ne smemo slepo slediti vsebinam, ki se pojavljajo na zaslonih. Niso vsebine tiste, ki nas vodijo, moramo biti mi tisti, ki jih izbiramo in se odločamo zanje. Predstava *Televizigra* je odskočna deska za domišljjsko igro, ki se lahko razvije iz vsebin, ki nam jih ponujajo ekrani in ne za pasivno buljenje v ekran.”

• Kdo bodo glavni junaki in katere zgodbe bodo pripovedovali?

“Glavni junak je Marko, devetletni fantek, ki ima v svoji sobi posebno televizijo, ki ji pravi *Televizigra*. Marko nikoli ne ve, kaj bo iz nje skočilo in nestrno pričakuje trenutek, ko se bosta lahko skupaj igrala. In ko se čudežni predmet sredi njegove sobe zbudi, pridejo k Marku na obisk nono Berto, stara miš iz knjižnice, natak iz pariške restavracije, detektiv Brane Dvemišninadan iz Amerike in navihani maček. Vsak junak s seboj prinese svojo zgodbo, ki se zgodi pred Markovimi in našimi očmi. Tista, ki pa ves čas nagaja, je nagajiva miška, ki jo Marko neuspešno lovi.

Scenaristka in režiserka Samanta Kobal ter Franko Korošec, ki se bo prelevil v devetletnega Marka.

V predstavi se delci različnih zgodb prepletajo v doživljajski mozaik. Otroci imajo namreč to sposobnost, da se lahko istočasno igrajo sto in več različnih zgodb, se prelevijo v najrazličnejše like in za svojo igro uporabljajo predmete, ki jih imajo na dosegu roke. V veliki večini primerov to niso kupljene igrače. Če pa so, otroci 'razbijejo' strukturo in pravila igre, saj namembnost določijo sami glede na potrebe igre.”

• Televizija ima čarobno moč. Katere bodo vaše magične spretnosti?

“Supermagična moč je svoboda igre in otroškega izraza, ki je brezmejen in leti na krilih domišljije. Markova čarobna moč je, da se lahko sporazumeva s

Televizigro in se z njo igra, je brezmejna domišljija, ki se ji prepusti.”

• Predstava bo potovala po šolah in bo interaktivno nagovarjala občinstvo. Na kakšen način?

“Interakcija bo delovala preko vseh čutnih kanalov, kot so vonj, sluh, vid, okus. Tudi telo bo potrebno malce razmigitati pri iskanju nagajive miši. Gledalci bodo morali biti napeti opazovalci in pomagači, če bodo hoteli z Markom in ostalimi junaki ujeti nagajivo miš, ki se je prikradla v *Televizigro*. Interaktivnost je pomembna, kajti tako se ustvari skupnost, ki diha kot eden skozi celotno predstavo, a še posebej zato, ker gledalci niso samo pasivni opazovalci, ampak postanejo aktivni protagonisti zgodbe.”

Kipka otroške predstave *Televizigra*Primož Ekart o predstavi *Svinje*

To ni kabaret! Pa čeprav (tudi) je ...

Drama, kabaret, “družinski triler” z nenavadnim naslovom *Svinje* bo v režiji Primoža Ekarta od 6. do 29. decembra obarval abonmajski spored SSG z grotesknimi toni nove predstave za Mali oder.

Delo hrvaškega dramatika, scenarista in romanopisca **Tomislava Zajca** je zgodba dveh sester (igrata **Nikla Petruška Panizon** in **Tina Gunzek**), ki živita v svojem majhnem, klavstrofobičnem, distopičnem svetu, na (realni ali izmišljeni) svinjski farmi, kjer vsakodnevno preigravata različne vloge iz družinskega življenja. Režiser predstave je **Primož Ekart**, uveljavljen dramski in filmski igralec, a tudi dejaven režiser, ki bo prvič podpisal uprizoritve v tržaškem gledališču.

• Naslov zveni kot provokacija. Bo predstava v tem smislu izpolnjena obljuba?

“Gledališče je včasih lahko tudi provokacija in je prav, da nas premakne iz cone udobja. V tem primeru pa naslov ni namenoma provokativen. Besedilo govori o življenju na svinjski farmi in mi pripovedujemo v prvi vrsti zgodbo o osamljenosti dveh sester, ki živita v samoizbrani izolaciji, ker sta se zaradi travmatičnih dogodkov v otroštvu zanjjo odločili. V tej hišni kleti se igra, da živita na svinjski farmi, kjer ena skrbi za stotine svinj in druga si želi postati umetnica (na kateremkoli področju).”

• Kateri je uprizoritveni potencial, ki ste ga razvili?

“Uprizoritev oblikujemo v žanru kabareta, kjer se prepletajo prizori igre, resničnosti in kabarejski songi. Besedila songov sem prispeval sam, glasbo

je napisal Davor Herceg. Songi v takem kontekstu dopolnjujejo osnovno zgodbo. V njih prvoosebno govorita in pojeta dve pujski, ki pripovedujeta o svojem življenju v svinjaku. Zgodbo uprizarjamo fragmentarno in hkrati zelo dinamično. Iz posameznih fragmentov lahko gledalec sestavi zgodbo, ki jo želimo pripovedovati.”

• V tekstu ali v besedah avtorja obstaja namig na obliko kabareta?

“Avtor je v nekem prizoru izrekel stavek ‘To ni muzikal!’. Replika je postala iniciator ideje. Lahko bi parafrazirali: ‘to ni kabaret, pa čeprav (tudi) je!’”

• Kako ste se odločili za nenavaden tekst Tomislava Zajca?

“Pri meni nekateri teksti takoj zazvenijo in jih zato izberem. Zajec je priznani hrvaški dramatik, njegove tekste in dramatizacije uprizarjajo vsepovsod. *Svinje* pa je njegovo prvo besedilo, napisano, ko je bil še zelo mlad. Nastalo naj bi na poziv dveh igralok, da naj jima napiše nekaj, kar bosta lahko z veseljem igrali - če seveda ta urbana legenda drži ...”

• Nekaj podobnega se je zgodilo za vašo uprizoritev ...

“Ko sem v tržaškem teatru igral v predstavi *Mario in čarodej*, sta bili Tina in Nikla moji kolegici na odru. Medtem, ko sem ju opazoval, sem si

Primož Ekart tokrat s SSG Trst sodeluje kot režiser predstave *Svinje*.

že predstavljal njuni kreaciji v uprizoritvi in sem takoj predlagal tekst direktorju Danijelu Malalanu.”

• Kaj pomeni biti režiser, ki je po poklicu tudi igralec?

“Ko se lotim teksta kot režiser, ne čutim nobene želje po tem, da bi bil v tem kontekstu igralec. Ko pa dobim tekst kot igralec, imam svojo igralsko nalogo in jo v skladu z režiserjevo ali režiserkino vizijo skušam najbolje uresničiti. Moja igralska izkušnja je seveda koristna tudi, ko režiram, vendar ima vsak igralec svojo ustvarjalno svobodo in kot režiser imam vlogo, da to ustvarjalnost zgolj vzpodbudim in usmerim.”

• Kaj bi povedali, sporočili, svetovali gledalcem pred ogledom te predstave?

“Rekel bi jim, naj ne pričakujejo linearne in preproste zgodbe, saj jo pripovedujemo na več ravneh. Gledalcu svetujem, naj se prepusti naši pripovedi in obenem naj se sam angažira pri sestavljanju tega mozaika. Postdramsko gledališče vselej zahteva od gledalca tudi miselni in čustveni angažma in gledalčeva odprtost je tisti pogoj, ki mu omogoča estetski užitek. Naša predstava ni tako zelo komplicirana in drugačna. Trudimo se nagovarjati z univerzalno zgodbo o osamljenosti, kot jo verjetno vsi poznamo v našem ožjem okolju in kot se nas lahko dotakne.”

Vse, kar morate vedeti o Evropski prestolnici kulture 2025 Nova Gorica - Gorica

Pripravljene? Odštevanje se je začelo

Prihodnje mesece bo priloga Tantadrju na svojih straneh občasno gostila čezmejno Evropsko prestolnico kulture 2025 Nova Gorica - Gorica, na kratko EPK GO! 2025. Naj zato sprva obnovimo: Evropska komisija naziv evropske prestolnice kulture dodeli vsako leto le dvema evropskima mestoma. V tekmi za ta prestižni naslov sta za leto 2025 zmagali Nova Gorica, ki je k sodelovanju povabila sosednjo Gorico, ter nemški Chemnitz. Ob prisotnosti ministrice za kulturo dr. Aste Vrečko prav danes v Ljubljani prvič predstavljajo uradni program EPK z najpomembnejšimi vsebinskimi poudarki leta 2025.

Prvič v zgodovini evropskih prestolnic kulture, projekta, ki v letu 2025 praznuje 40. obletnico svojega začetka, poteka skupno med dvema mestoma - Novo Gorico in Gorico - in med dvema državama - Slovenijo in Italijo. GO! 2025 bo torej prva čezmejna evropska prestolnica kulture.

Nova Gorica je postala evropska prestolnica kulture 2025 zato, ker je segla čez - čez mejo in k projektu povabila sosednjo Gorico ter ker si prizadeva seči čez kulturne in zgodovinske prepreke. Cilj projekta, utelešen v sloganu GO! BORDERLESS (Gremo! Brezmejno), je presejanje mej, kar se odseva skozi vse projekte uradnega programa GO! 2025.

Prvi vrhunec 8. februarja

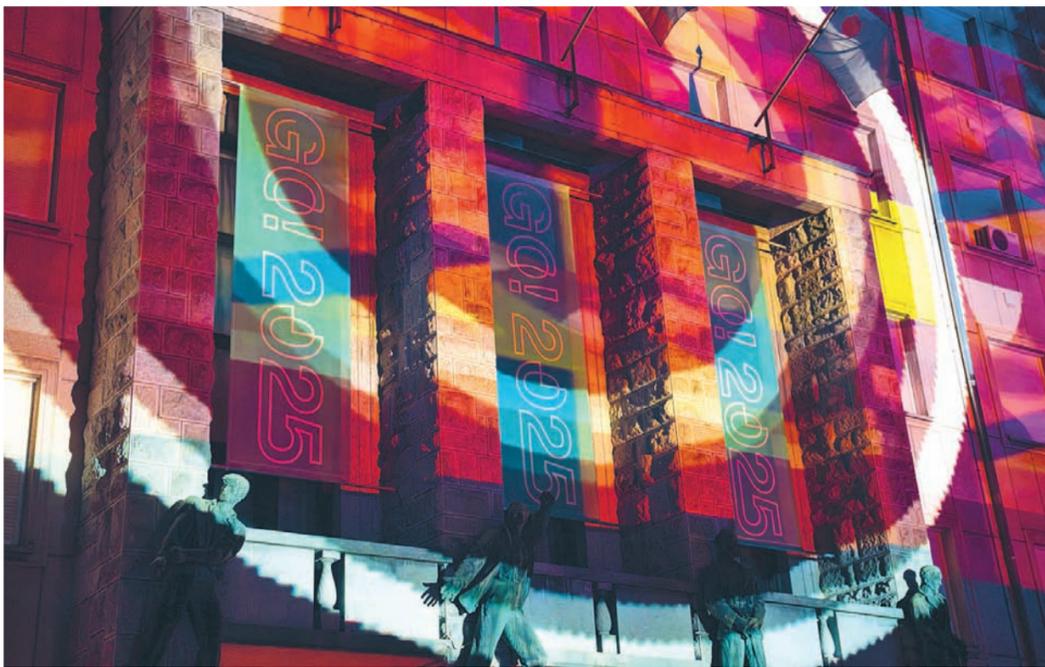
Prvič v zgodovini evropskih prestolnic kulture, projekta, ki v letu 2025 praznuje 40. obletnico svojega začetka, poteka skupno med dvema mestoma - Novo Gorico in Gorico - in med dvema državama - Slovenijo in Italijo. GO! 2025 bo torej prva čezmejna evropska prestolnica kulture.

Do začetka evropske prestolnice kulture Nova Gorica - Gorica nas loči še 80 dni. Otvoritvena slovesnost bo 8. februarja 2025 in nosi ime *Od postaje do postaje*. To bo dan, poln atrakcij, ki se bodo odvijale po ulicah in trgih obeh mest, s protokolarnim delom na Trgu Evrope, umetniškimi spektakli na travniku pred novogoriško občinsko stavbo, knjižnico in gledališčem ter koncerti in zabavo na obeh straneh meje pozno v noč.

To bo prvi vrhunec prihajajoče prestolnice, ki mu bodo sledili še trije množični dogodki. Med 1. in 9. majem 2025, v času dneva Evrope, bo potekal Pohod za Evropo. V tem dogodku bodo združili sočasni pohod v evropskih mestih, ki ju deli državna meja, in projekte, ki prehajanje meje spreminjajo v umetnost.

Prvič Okusi brez meja

Konec septembra v Gorici poteka tradicionalen enogastronomski dogodek Okusi ob meji. Prihodnje leto se bo najbolj priljubljen festival hrane in vina v regiji prvič razširil tudi na slovensko stran meje in tako prevzel ime Okusi brez meja. Poleg tradicionalnih stojnic s hrano bomo lahko pokusili tudi jedi iz drugih EPK

Pod okriljem Evropske prestolnice kulture pripravljajo 400 uradnih dogodkov, še enkrat toliko bo spremljevalnih.

(Norveške, Madžarske, Hrvaške ...). 26., 27. in 28. september 2025 bodo torej zaznamovani s kulinariko.

Projekt evropske prestolnice kulture se bo zaključil v začetku decembra 2025, ko bo med 1. in 5. decembrom 2025 potekala Razsvetljena zaključna slovesnost. S svetlobnimi instalacijami se bo zaključilo leto EPK in prižgalo novo sodelovanje v obliki skupne praznične okrasitve obeh Goric.

Skozi vse leto bo občinstvo vabilo več kot 400 dogodkov uradnega programa in vsaj še enkrat toliko spremljevalnih. Organizacijska ekipa sporoča, da bo dogajanja toliko, da nanj obiskovalci ne bodo naleteli zgolj v muzejih, koncertnih in gledaliških dvoranah, ampak predvsem zunaj in velikokrat tam, kjer ga sploh ne bi pričakovali.

Železniška postaja Nova Gorica bo tako spremenjena v spa hotel. Za ogled opere *Potovanje v Reims* Gioachina Rossinija bo občinstvo na prizorišče prispelo z vlakom, celotno opero pa bodo uprizorili v železniški

postaji, ki bo postala hotel, in na Trgu Evrope, ki se bo spremenil v park z delujočim barom.

Od glasbene magije pod solkanskim mostom do Urbane osmice

Pod oboki solkanskega železniškega mosta, mosta z največjim kamnitim lokom na svetu, tik ob čudoviti turkizni Soči, bodo odmevale melodije orkestra Slovenske filharmonije in priznanega pianista **Alexandra Gadjieva**. Malo nad mostom, v solkanskem kamnolomu, se bo prašilo izpod nog plesalcev mednarodne plesne zasedbe **MN Dance Company**, novogoriški stadion pa se bo na dan mladosti preobrazil v kulturno prizorišče in gostil gledališko predstavo **Tomija Janežiča**. To pa so le nekateri drobci iz bogatega in skrbno pripravljene uradnega programa EPK.

Poudarek evropske prestolnice kulture bo, obljublja, kakopak tudi na doživetjih, ki so tipična za pri-

morsko oziroma goriško regijo in bodo zato še posebej pristna. Skoraj vsako srednjih let se spomni, kako je v mladosti prišel do kavbojk iz Italije ali kako je avto dišal po pretihotapljeni kavi. Ti spomini so predstavljeni v Muzeju tihotapstva na Pristavi, prihodnje leto pa bo v okviru GO! 2025 zaživel tudi posebno doživetje tihotapske ture. Med najbolj priljubljenimi destinacijami na Primorskem so gotovo osmice. Na Trgu Evrope se bo tako odprla Urbana osmica, kjer bo vse leto moč okušati lokalno kulinariko, bingljati z nogami v Italijo in se po želji tudi kulturno udeleževati.

Evropska prestolnica kulture bo v Novo Gorico in Gorico prinesla ogromno pestrega dogajanja, kjer naj bi prav vsak našel nekaj zase. "Mi že odštevamo in nestrno čakamo, da se spektakularno leto začne. Pridruži se nam, prepusti se brezmejni zabavi in pristavi svoj kamenček v mozaiku Evropske prestolnice kulture 2025 Nova Gorica - Gorica!" vabijo prireditelji z obeh strani meje. •

Nekaj projektov, ki bodo zaznamovali GO! 2025

Od izmenjave spominov do trajnostne mode

Evropska prestolnica kulture prinaša širok nabor dogodkov, od takih za splošno javnost pa do tistih, ki so namenjeni najzahtevnejšemu občinstvu. Več je nezgrešljivih.

Med najodmevnejše dogodke in tiste, ki se bodo zagotovo obdržali tudi po zaključku EPK, sodi EPIC, Evropska platforma za interpretacijo 20. stoletja. Gre za čezmejni participativni prostor, namenjen izmenjavi pogledov in razumevanju zgodovine 20. stoletja. V nekdanjem skladišču na Kolodvorski bo gostil stalno razstavo, ki bo prikazovala osebne zgodbe in spomine prebivalcev goriške regije. Namen tega prostora je, da temeljito premislimo ne le o zgodovinskih dogodkih, ampak tudi o aktualnih vprašanjih, človekovih pravicah in evropskih vrednotah. V prostoru EPIC-a bodo po odprtju 9. maja 2025 poleg stalne razstave gostili tudi konference in druge dogodke, kakršna je denimo poletna muzejska noč.

Pod okriljem uradnega programa GO! Borderless Opera Lab, ki želi operne produkcije približati širši jav-

nosti ter preseči prepričanje, da so namenjene zgolj izbrani publiki, si bo med drugim moč ogledati opero Gioachina Rossinija z naslovom *Potovanje v Reims*. 19. junija 2025 zato na trgu Evrope pripravljajo edinstveno izkušnjo. Tudi ostali dogodki v okviru tega projekta bodo težili k presejanju ustaljenih okvirov opernih dvoran in stremeli k temu, da bodo operne predstave prirejali na nekonvencionalnih prizoriščih in tako dosegli čim širše občinstvo.

V letu EPK bodo poskrbeli tudi za modne navdušence. Svetovno priznana slovenska trajnostna modna oblikovalka **Matea Benedetti**, ki je svoje kreacije predstavila že na najpomembnejših modnih preprogah, kot sta prireditve ob podelitvi oskarjev in filmski festival v Cannesu, bo posebej za EPK pripravila trajnostno modno revijo. S svojo modno znamko Benedetti Life, ki se osredotoča na luksuzno trajnostno modo

in pri ustvarjanju uporablja naravne, veganske, ekološke materiale, opozarja na škodo, ki jo modna industrija predstavlja za naš planet, in se trudi za vrnitev mode k naravi. Modna revija GO! 2025 x Benedetti Life bo 13. septembra 2025. V okviru projekta bo potekala tudi razstava nadobudnih mladih modnih raziskovalcev.

Med uradni program EPK sodi tudi izjemno priljubljen novogoriški R.o.R festival. Ta mednarodni festival sodobnih, intermedijskih in performativnih umetniških praks gosti svetovno znane umetnike in znanstvenike ter tako pušča pečat na čezmejni umetniški sceni. Festival je med domačini in obiskovalci tako priljubljen zato, ker Novo Gorico obarva v žive barve, navdušuje pa tudi z laserskimi projekcijami, s koncerti, plesnimi predstavami, predavanji in z marsičim drugim. Prihodnji jesenski spektakel, bo dobesedno znova obarval ulice Nove Gorice. •

Matea Benedetti

Pogovor z Markom O'Halloranom, avtorjem komične drame *Pogovori po seksu*

S popolnimi neznanci je včasih laže

Na novogoriškem malem odru bo 4. in 5. decembra premiera komične drame *Pogovori po seksu* sodobnega irskega avtorja Marka O'Hallorana in v režiji Tijane Zinajić, ki je na tem prizorišču ustvarila že nepozabne *Realiste*, *Antontona* in *Tridesetletnice*. Celoten pogovor z avtorjem bo objavljen v gledališkem listu.

NINA KUCLAR STIKOVIČ
dramaturginja uprizoritve

Irec **Mark O'Halloran** je igralec, dramatik in scenarist. V Sloveniji je bil predvajan film po njegovem scenariju *Adam in Paul* (Adam and Paul, 2004), v katerem tudi sam igra. *Pogovori po seksu* je prva uprizoritev njegovega dramskega dela v Sloveniji.

• **Kaj je za vas moč pogovora?**

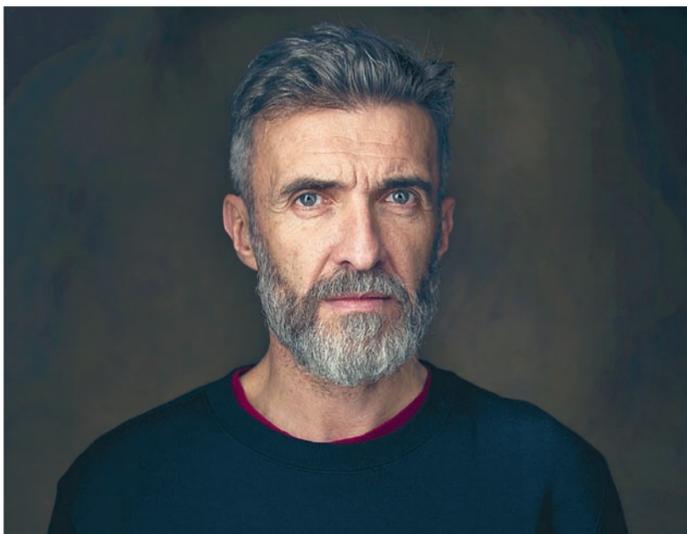
“Mislim, da lahko imamo včasih zelo globoke pogovore na zelo neverjetnih mestih. Včasih je lažje deliti podrobnosti svojega življenja s popolnimi neznanci in včasih lahko z njimi na novo odkrijemo sami sebe. Pogovori z neznanci so torej potencial, saj nisi obremenjen z zgodovino, in to se mi zdi zanimivo.”

• **Protagonistka, Ona, po izgubi življenjskega partnerja spi z mnogimi moškimi in tako tolaži svojo žalost, le redko koga pa zares spusti k sebi. Ali je telo danes bolj dostopno kot duša?**

“Mislim, da se Ona z nekaterimi od teh moških poveže, čeprav le za trenutek. In res se zdravi s pomočjo teh moških, ki z njo delijo svoje zgodbe o izgubi. Ali pa, tu je recimo fant, čigar mama umira in tudi umre. V državi so priseljenci, ki so morda popolnoma izgubljeni, in Ona z njimi deli to izkušnjo. Poskušam se spomniti besedne zveze, ki sem jo uporabil ... Mislim, da je to kolektivna anonimnost. Ona želi biti anonimna in hkrati biti še vedno v svetu. Zato mislim, da najde tudi dušo teh ljudi. Nekako to sem želel raziskati.”

• **Ona je svojega fanta poskušala rešiti, a kot pravi, tega niso mogli storiti niti zdravstveni sistem, zdravniki niti alternativna medicina. Ali to pomeni, da je depresija neozdravljiva bolezen ali da družbi preprosto ni dovolj mar za ljudi z depresijo?**

“Imam prijateljico, katere partner je storil samomor, pa sta oba storila vse, kar je bilo v njuni moči, da bi to preprečila ... Mislim, da je vsak primer drugačen. Mislim, da je depresijo mogoče obvladati in da samomor ni neizogiben, vendar za nekatere ljudi

Mark O'Halloran je avtor komične drame *Pogovori o seksu*, ki jo bodo decembra uprizorili v SNG Nova Gorica.

pomoč ni dostopna. In zlasti moški so lahko v življenju zelo osamljeni. In irska zdravstvena služba je, zlasti kar zadeva duševno zdravje, zelo negotova. Ni ravno dobro vodena.”

• **Moški lik je tisti, ki se ubije zaradi depresije, in tudi statistični podatki pravijo, da je samomor pogostejši med moškimi kot med ženskami. Srečamo veliko moških likov, ki očitno potrebujejo nekoga, s katerim se lahko pogovorijo, in tako se pogovarjajo z Njo. Ali je to, da moški še vedno nimajo pravih moških prijateljev, s katerimi bi se lahko pogovorili, problem patriarhata?**

“Ne moremo posploševati, ampak nekateri moški imajo velike težave z izražanjem ranljivosti ali šibkosti oziroma tega, kar dojemajo kot šibkost, na primer, da jih je strah, da so osamljeni, da so ranljivi. Moški to zelo težko delijo s svojimi prijatelji, kar lahko privede do strašnega pritiska nanje. Saj veste, na koncu se lahko počutijo, kot da ne morejo nikomur ničesar povedati, in so izgubljeni. In to je po mojem težko. Zato me je zelo zanimalo njihovo odpiranje. Precej sem pisal o moški osamljenosti. Napisal sem igro z naslovom *Trade* (Trgovina), ki govori o

moškem, ki misli, da se je zaljubil v prostitutka, in zaradi njega uniči svojo družino, torej zaradi fanta, ki seksa zgolj za denar. Ta moški ima občutek, da ga nihče v njegovi družini ne pozna. In pred leti sem napisal scenarij za film *Garage* (Garaža) o moškem, ki je obtožen pedofilije, pa sploh ni pedofil, in se je ubil, ker ljudem ni mogel povedati, kdo in kaj je, ker je bil tako ali tako malo čuden, in zato so ga v njegovi skupnosti izobčili. Zanima me ta vrsta nenavadne moške osamljenosti.”

• **Slog vaše dramatike je zelo naturalističen. Pišete pa tudi scenarije. Na primer za serijo *Conversations with Friends* (Pogovori s prijatelji) po romanu Sally Rooney, ki je zelo priljubljena tudi v Sloveniji, ste napisali tri epizode. V čem je glavna razlika, ko pišete za oder ali za televizijo oziroma film?**

“*Pogovore po seksu* sem začel pisati, še preden sem začel delati na knjigi Sally Rooney, in pravzaprav sem večino igre napisal med obdobjem kovida. V tistem času sem hrepenel po srečanju z ljudmi. Živel sem sam, zato sem se moral z nekom uvesti in pogovarjati, četudi je bil to samo ne-

znanec, moral sem se z nekom povezati.

Najprej sem pisal igre, nato pa scenarije za filme. Več pišem za film in televizijo. Pri pisanju za gledališču si težje predstavljam svet, ki bi lahko bil resničen, pri pisanju za film pa si lahko predstavljáš kraj, hišo, sobo. Zato poskušam tudi v gledališču v tem smislu stvari poenostaviti. Včasih me skrbi, da z odra ne bo nič prišlo. Igralci morajo biti res natančni pri tem, kaj počnejo, ker če samo mmljajo svoje replike, se vse izgubi. Vse je precej občutljivo.”

• **Če ne želite, vam na to vprašanje ni treba odgovoriti. Ali ste morda eden od likov v igri oziroma ali *Pogovori po seksu* vsebujejo avtobiografska dejstva?**

“Verjetno je v njej nekaj avtobiografskih dejstev, vendar sam ne nastopam v igri. Sem namreč gej. Tako da ne, nisem Ona, morda podzavestno, ne vem, ampak ne ... Po navadi pri svojih delih nisem avtobiografski, čeprav pri pisanju moraš tako ali tako uporabiti zgodbe iz svojega življenja, zato se v igri stvari, ki bi jih verjetno lahko povezal s svojim življenjem, podrobnosti zgodb, ki si jih ljudje pripovedujemo. In ja, pravzaprav sem pred leti na Irskem posnel film *Adam in Paul*, v katerem sem igral enega od glavnih likov. Potem pa, tik pred obdobjem kovida, ko sem v Dublinu čakal na tramvaj, je do mene pristopil neki moški in mi rekel: 'O moj bog, vi ste tisti iz filma *Adam in Paul*.' Poljubil mi je roko in rekel: 'Ne osvajam vas. Sem heteroseksualec.' In sem odgovoril: 'Že v redu, že v redu.' In on je rekel: 'Grem v isto smer kot vi.' Vstopil je na tramvaj in mi povedal, da gre na obisk k očetju, ki umira v bolnišnici in bo morda naslednji dan umrl. Ko je govoril, je začel jokati, še vedno me je držal za roko, kakšnih pet, šest ali sedem postaj. In potem je izstopil, se vrnil nazaj noter in rekel: 'Hvala, ker ste me poslušali. Oprostite, da sem vam napolnil glavo. Ampak preprosto sem moral to nekomu povedati.' Izstopil je, odšel in nikoli več ga nisem videl. Tako je to postalo del ene od zgodb, zgodbe o fantu, ki gre na obisk k mami.”

“Ko je govoril, je začel jokati, še vedno me je držal za roko, kakšnih pet, šest ali sedem postaj. In potem je izstopil, se vrnil nazaj noter in rekel: 'Hvala, ker ste me poslušali. Oprostite, da sem vam napolnil glavo. Ampak preprosto sem moral to nekomu povedati.' Izstopil je, odšel in nikoli več ga nisem videl.”

MARK O' HALLORAN
dramatik, scenarist in igralec

Novogoriški gledališčniki v Blagoevgradu in Cluju

Na dveh mednarodnih festivalih in spet doma

Po bogatem gostovalnem programu ob pričetku sezone je SNG Nova Gorica novembra spet predstavljalo slovensko gledališko umetnost v tujini.

Intimna drama *Pet vrst tišine* v režiji **Maše Pelko**, ki je že gostovala na FemArt Festivalu v Narodnem gledališču Kosovo v Prištini in na Borštnikovem srečanju v Mariboru, je bila 4. novembra na programu festivala BTF 2024 v Dramskem gledališču Nikola Vaptsarov v Blagoevgradu v Bolgariji. Gle-

Pet vrst tišine spet doma

Pet vrst tišine si bo mogoče ponovno ogledati tudi na domačem odru, in sicer 25. novembra, na mednarodni dan boja proti nasilju nad ženskami. Ta oznanja začetek 16 dni akcij proti nasilju nad ženskami, ki se zaključijo 10. decembra, ko obeležujemo svetovni dan človekovih pravic.

dališče ima dolgo in raznoliko festivalsko tradicijo predstavljanja tako domače kot tuje gledališke produkcije. Zadnja tri leta organizira Balkanski gledališki festival, ki je osredotočen na gledališke dosežke balkanskih držav.

17. novembra je na mednarodnem festivalu Interferences v Madžarskem gledališču v Cluju v Romuniji gostovala spektakularna uprizoritev *Mojster in Margareta* Mihaila Bulgakova v priredbi in režiji **None Cioabanu**. Madžarsko gledališče v Cluju je pomembna umetniška institucija, ki združuje madžarsko gledališko tradicijo in romunsko šolo režije. V mestu se prepletajo različne kulture, zato gledališče nagovarja gledalce v obeh jezikih, pogosto pa tudi z angleškimi nadnapisi. Bienalni festival je leta 2007 ustanovil priznani madžarski režiser in dolgoletni vodja gledališča **Gábor Tompa**.

Pet vrst tišine bodo 25. novembra znova uprizorili na domačem odru.

O časovnem okviru drame *V iskanju izgubljenega jezika*

Živahna šestdeseta

Prejšnji teden je bila na velikem odru v Novi Gorici krstna uprizoritev besedila Gorana Vojnovića. Komična drama *V iskanju izgubljenega jezika* je sestavni del trilogije *Nezmožni umreti / Inabili alla morte*, ki nastaja v koprodukciji SNG Nova Gorica, Mittelfesta in GO! 2025. Predstava bo do konca leta na sporedu še jutri, pojutrišnjem in v soboto ter 10. decembra.

BOŽO REPE
zgodovinar

Osrčje Vojnovičeve komične drame *V iskanju izgubljenega jezika* je odnos bratov, ki sta se v mladosti razšla in živita vsak na svoji strani slovensko-italijanske meje.

V politično-ideološki interpretaciji, kakršna se je razvila po padcu berlinskega zidu, naj ne bi bilo bis-venih razlik med vzhodnoevropskim "realnim socializmom" in slovensko (jugoslovansko) obliko samoupravnega socializma. V resnici je Jugoslavija vzhodnoevropski tip socializma po sovjetskem vzoru opustila že v prvih povojnih letih, leta 1948, ko je prišlo do "informbirojskega" spora s Sovjetsko zvezo in mednarodno komunistično organizacijo Kominform / Informbiro. Da bi se ubranila pred napadom Sovjetske zveze in vzhodnoevropskih držav, se je povezala z zahodom. Sredi petdesetih let, po Stalinovi smrti, pa je znova normalizirala tudi odnose s Sovjetsko zvezo in vzhodnoevropskimi državami in nato dobra štiri desetletja uspešno živela kot vmesna država med obema blokoma. Usmerila se je tudi v tretji svet ter bila ena od ustanoviteljic in voditeljic gibanja neuvršenih.

Spremembe v šestdesetih

Največje politične in ekonomske spremembe ter spremembe v načinu življenja sta slovenska in jugoslovanska družba doživeli v šestdesetih letih. Te so bile mešanica tehnološkega in drugega napredka v svetu ter dinamičnih notranjih sprememb. Močno se je spremenila stanovanjska kultura, v kuhinje so prišli hladilniki, v kopalnice pralni stroji. Prej osrednji kuhinjski prostor je zamenjala dnevna soba, v kateri je dominiral novi

medij - televizija. Klasične trgovine s pulti so začele zamenjevati samopostrežne Mercatorjeve trgovine. Spremenila se je tudi kultura oblačenja in preživljanja prostega časa, v Slovenijo so namreč prodrli zahodni glasbeni in modni vplivi, na glasbeni sceni so se pojavile prve pop in rock skupine. Po vojni rojena generacija (generacija blaginje, babyboom generacija oziroma "boomerji") se je uprla močni generaciji svojih staršev. Upor se je izražal v zavračanju rigidnih vzorcev socialistične morale, obnašanja in oblačenja - suknjiče in kravate so zamenjali dolgi lasje in kavbojke. Zgražanja so povzročala našminkana dekleta v mini krilih, pojavil se je toples. Vendar je bil upor tudi družbeno angažiran, že leta 1964 se je zbudilo študentsko gibanje, izrazito politično in socialno noto pa so imele demonstracije leta 1968. Mladi so z ustanavljanjem komun načenjali tradicionalne vzorce klasične družine. Slovenijo je zajela zgodnja motorizacija po italijanskem vzoru z motornimi skuterji in "fički". Ni naključje, da je prav v Kopru že leta 1954 nastala tovarna Tomos.

Slovenija je bila najrazvitejši in v kulturnem smislu najbolj prozahodno orientiran del Jugoslavije. Ker meji na Italijo in Avstrijo in ima v obeh državah tudi manjšine, ji je to - z izjemo prvih povojnih let - omogočalo stalne stike s tema dvema državama in možnost realne primerjave standarda ter načina

življenja. Zato so se oblasti v Sloveniji od srede petdesetih let dalje prizadevale, da bi osebni in družbeni standard približale sosednjima kapitalističnima državama.

Do srede petdesetih let so bili prehodi meje redki, pravico do njih pa so imeli ljudje, ki so živeli v stometrskem obmejnem pasu, in dvolastniki, tisti, ki so imeli zemljo na obeh straneh meje. To je tako kot v času rapalske meje povzročilo tvegano, a donosno tihotapstvo. Leta 1955 sta Jugoslavija in Italija podpisali sporazum o obmejnem prometu - videmski sporazum, prvi tak med kapitalistično in socialistično državo v času hladne vojne. Pravica prehoda meje je bila razširjena na vse obmejno prebivalstvo v krogu desetih kilometrov in prehodi so postali množični. Obmejni prebivalci so zlasti radi obiskovali sejme, na primer sejem na praznik svetega Andreja v Gorici, kjer so na stojnicah kupovali poceni blago. Med najbolj priljubljenimi artikli so bile "bambole", to so velike otroške punčke v pisanih oblekicah, ki so jih nato kot okras postavljali na sredo zakonskih postelj. Kupovali so tudi konfete za poroke, žvečilne gumije, tipične italijanske sladkarije, obleke, ki jih v Jugoslaviji ni bilo, na primer birmanske obleke ali "šuškavce" (plašče iz umetnih materialov, ki so šumeli), sončna očala in razne modne dodatke. Blago z obmejnih italijanskih stojnic je že v petdesetih, še bolj pa v šestdesetih, močno obli-

kovalo okus slovenskih in jugoslovanskih kupcev. Ko danes mlade generacije kupujejo superge vseh mogočih znamk, le redkokdo ve, da poimenovanje izhaja iz tovarne Superga v Torinu, saj so njeni prvi športni copati v Slovenijo prišli z zgodnjimi čezmejnimi nakupi. In da tudi nadimek znanega igralca **Janeza Hočevarja Rifleta** izhaja iz kavbojk znamke Rifle, kupljenih čez mejo.

Na drugi strani pa je maloobmejni promet pri Italijanih, ki so živeli v bližini meje, razbijal predsodke in strah pred komunistično Jugoslavijo. Začeli so jo množično obiskovati zaradi nakupov mesa in druge cenejše hrane, lova, rekreacije in rastočega turizma. O tem govori tudi prisrčen in duhovit dokumentarni film iz leta 1961 *Kje je železna zavesa* po besedilu Janeza Menarta in v režiji Maka Sajka.

Odrpte meje so Jugoslavijo spodbujale, da je razvijala svojo industrijo proizvodov za široko potrošnjo, a je razvoj na mnogih področjih zaostajal za zahodom ali pa ponudbe ni bilo dovolj, zato je Italija ostala privlačna za nakupe oblek, gospodinjskih aparatov in drugih artiklov. Vpliv italijanske kulture je sicer segal tudi na druga področja, še posebej na glasbeno. Sanremski festival je spodbudil nastanek podobnih festivalov v Jugoslaviji, tudi Slovenske popevke, ki se je začela leta 1962 na Bledu in se nato preselila v Ljubljano. •

(Odlomki iz prispevka, objavljenega v gledališkem listu)

V iskanju izgubljenega jezika

MATEJA: Sem pa res razmišljala, da bi zbežala. V Trst. Da bi šla malo po trgovinah. (Anni) A so res polne lepih stvari, kot pravijo?

ANNA: Ne bi vedela.

MATEJA: Nisi šla nič po trgovinah?

ANNA: Nisem imela časa.

METKA: Pa denarja najbrž tudi ne. Je drago tam.

MATEJA: Kako pa ti veš?

STANE: Trst je naš. Jaz samo to vem.

Goran Vojnović,
V iskanju izgubljenega jezika

ŠTORIJE IZ GLEDALIŠČA

Dišeča nevarnost

• **MATIC VALIČ***

S predstavo *Sumljiva oseba* Gledališča Koper smo imeli dve pomembni gostovanji na odru Mestnega gledališča ljubljanskega. Za nas, mlajše igralce, je bila to pomembna priložnost, "da nas opazijo". Vsi smo dali svojih 120 odstotkov! Prvi večer je minil brez zapletov, drugi pač ne ...

V igri absurda in pretiravanj igrav vlogo "sumljive osebe". Ko se predstava približuje koncu, me potolčenega, zvezanega in brez moči pripeljejo na oder in "zaprejo za električne rešetke". V nekem drugem trenutku pa me z nekakšno gorjačo pretepejo. V zadnjem momentu se uspešnem rešiti - v žepu imam namreč parfem v obliki ročne granate, ki ga kasneje izrabim kot zadnji adut za

prekinitev mučenja. V želji, da bi bilo videti čimbolj pristno, sem na vajah naštudiral vse zasuke svojega kostuma med padanjem. A tisti večer je bila notranja želja žal prevelika. V trenutku, ko me je soigralec z gorjačo "zadel", sem se kot dogovorjeno obrnil za 360 stopinj, ampak se nisem obrnil samo jaz. Z mano se je iz do danes nepojasnjenih razlogov obrnil tudi moj suknjič, v katerem sem imel

rešitev, granato - parfem. Z vso težo sem padel nanjo. Naslednja stvar, ki se je spomnim, je, da celo večnost nisem prišel do zraka. In ko sem uspel vdihniti, sem lahko le plitko dihal. Bolečina je bila pekoča in konstantna.

Pazite, sledil je moj mini monolog o parfumu, ki me je sicer rešil pred mučenjem, bolečine v mojih rebrih pa so postale nadrealne. Katastrofa.

Še danes nisem prepričan, če se me je sploh slišalo. Težko sem stal pokonci. Želja po odličnem nastopu se je hitro sprevrgla v željo, da noben ne bi opazil moje stiske. Lekcija naučena. Poklon, urgencia in nasvidenje naslednjič. •

*Matic Valič kot gost nastopa v vlogi *Lovra* v komični drami *V iskanju izgubljenega jezika*.

Po prvi abonmajski predstavi muzikala *Naša familija* v Gledališču Koper

Vsaka generacija potrebuje družino

Po krstni uprizoritvi v Gledališču Koper konec poletja in premieri v reškem HNK Ivana pl. Zajca se je muzikal *Naša familija* pretekli teden vrnil na koprski oder. V koprodukcijki uprizoritvi, v kateri ob že omenjenih dveh gledaliških sodeluje še Slovensko stalno gledališče, v eni od glavnih vlog nastopa tudi Leonora Surian Popov, ki smo jo skupaj s skladateljem in režiserjem predstave Marjanom Nečkom prosili za kratek pogovor.

• **Gospod Nečak, v nekem intervjuju ste rekli, da je bil prvotni naslov muzikala *Otroci* in da so uprizoritev navdihnili motivi pesmi Jamesa Whitcoma Rileyja *Sirotica Annie*. Kako in koliko časa sta se razvijala ideja in koncept?**

“Skoraj vsa besedila, ki so mi všeč in ki se jih odločim obdelati, dobijo nov dramaturški, včasih tudi vsebinski vidik. Kratkotrajno jih drugače berem in dolgo traja, preden se odločim delati s tistim, kar je že napisano. Navadno sam ustvarim koncepte ali pa izberem teme, pri katerih imajo pisci popolno ustvarjalno svobodo. Ukvarjam se z glasbenim gledališčem, ki zahteva veliko več časa za pripravo kot katerikoli druga dramska uprizoritev. Temu projektu sem posvetil približno dve leti in to je za moje delo normalno.

Glavna tema pesmi *Sirotica Annie* so močne moralne vrednote - tisto, česar danes primanjkuje v vseh segmentih sodobnega sveta, nam odraslim in vsekakor otrokom.”

• **V današnjem diskurzu velja pogovor, ki poskuša utrditi pomen družine, za konservativnega ali celo konservatorskega v prizadevanju, da se ohrani tradicionalna vizija družine. Vi v svojem besedilu poudarjate, da je družina temelj družbe, da pa tudi ni enoznačna beseda. Kako ste izbrali to temo in kaj je družina danes?**

“Družina je širok pojem, vendar je tudi - v vseh oblikah - temelj družbe. Najpomembnejše obdobje vzgoje traja do sedmega leta življenja, potem pa je bistveno, kako bomo v nadaljnjem izobraževa-

nju ohranili te vrednote ali pa jih zaletavo izgubili, saj je danes vseeno neki 'nov čas' in se nam zdijo te vrednote popolnoma nesmiselne ...

Posvetil sem se proučevanju otrok, vzgojenih v domovih brez staršev, in njihova vzgoja je, zanimivo, odvisna od ustanove, najbolj pa od posameznika in njegovega vzgojitelja (zelo pomembna vloga in poklic), ki otrokom zapolnjuje praznino, nastalo zaradi odsotnosti staršev. Družina ni samo krvno sorodstvo - lahko je kdorkoli, ki te sprejema in ima rad, takega, kakršen si, to so tisti, katerih pozornost in skrb ti zagotavljata ljubezen, dobroto in pripadnost, in se počutiš, da si z njimi kot doma. Prijatelji so družina, ki si jo sami izberemo.

Glavni navdih za *Našo familijo* sem dobil iz sveta, ki mu pripadam - gledališča! Ta skupina ljudi, ki se zbere, da ustvarja, ne more ustvariti dobrega dela, če nima v sebi družinske kemije. Ko delam uprizoritev, je moje poslanstvo, da poskrbim za družinsko ozračje v ansamblu. Brez tega se mi zdi nemogoče narediti kaj iskrenega, če pa smo neiskreni in površni, potem tudi vzgajamo tako občinstvo in ga neustavljivo izgubljam.”

• **Pogovore o novih generacijah ovija tančica pesimizma ali cinizma, ker ni več tradicionalnih spretnosti in znanj ali pa ker se je izgubila vera v drugačno prihodnost. So nove generacije zares preplete ali je to samo običajni generacijski prepad med nami, podoben vsem tistim neizogibnim generacijskim trkom? Kaj je specifično za generacijo Z?**

“Generacijo Z sem vse od začetka priprav na projekt analiziral z različnih kotov in premišljal, zakaj je tako drugačna. Specifika generacije Z je, da se lahko njeni pripadniki pohvalijo z veliko prednostmi življenja v sodobni tehnološki dobi, zmožni so *multitaskanja*, informacije pa sprejemajo in obdelujejo zelo hitro. Njihovo življenje teče v svetu hiperprodukcije, mreženja, virtualnosti, težnje k materialnemu, k hitremu zaslužku, instantnim zadovoljstvom, potrošniškemu načinu življenja.

Nove sociološke raziskave kažejo, da so pripadniki generacije Z v svojih pogledih konservativnejši od staršev. Čedalje bolj se vračajo k tradicionalnim vrednotam, manj strpni so in manj pripravljeni sprejeti različnost, skrbijo zlasti za svoj interes. Današnja negotovost, v kateri živimo, je eden od dejavnikov, ki najbolj vplivajo na njihovo vedenje, delovanje, in že dolgo se nimajo česa oprijeti. V državah, ki so ekonomsko na majavih nogah, je trg dela nestabilen in posli so popolnoma negotovi - vidimo, da se s to težavo spopada ves svet. Diploma ne zagotavlja službe, niti da bo služba prinesla denar, niti da bo denar prinesel varno eksistenco, niti da bo poklic prinesel konkretno delo s konkretnimi rezultati. S tem tudi ni varnosti na drugih področjih.

Brez zagotovljene eksistence je težko načrtovati sobivanje s partnerjem, načrtovati družino, uresničevati svoje ambicije, želje in sanje. Vrednote, ki so združevale generacije naših staršev in nas same,

FOTO: PETER UHAN

“Družina ni samo krvno sorodstvo - lahko je kdorkoli, ki te sprejema in ima rad, takega, kakršen si, to so tisti, katerih pozornost in skrb ti zagotavljata ljubezen, dobroto in pripadnost, in se počutiš, da si z njimi kot doma. Prijatelji so družina, ki si jo sami izberemo.”

MARJAN NEČAK
režiser in skladatelj

kot so poštenost, delo in vztrajnost, so v svetu korupcije in nepotizma izgubile in zamenjale so jih druge: potrošniški in materialistični življenjski slog s ciljem instantnega zaslužka, instantnega zadovoljstva. V takem okolju in v takem kontekstu je mogoče razumeti, zakaj se generacija Z vrača k staremu in obrača k stari vrednoti, k nečemu, za kar se z današnje perspektive zdi, da je bilo dobro, dragoceno, varno.”

• **Gospa Surian Popov, septembra lani ste z glasbeno predstavo *V ritmu Broadwaya* praznovali dvajset let umetniškega ustvarjanja. Igralski jubileji so priložnost za obračune, tudi številčne. Veste, koliko vlog ste do danes odigrali na odru reškega gledališča, kolikokrat ste stali pred občinstvom?**

“Ne pravimo zaman, da čas beži! To sem spoznala že ob lanskem jubileju in se v tem trenutku znova zdrznila ob misli, da sem v dveh desetletjih odigrala kar 56 premiernih uprizoritev tako na odru Italijanske kot Hrvaške drame in Opere, od tega šestnajst vlog v muzikalih.”

• **Že v prvih sezonah ste odigrali nekaj vodilnih vlog klasičnega in sodobnega dramskega repertoarja, v tretji sezoni pa nastopili v hrvaškem muzikalu *Jalta, Jalta*. Je bila vloga *Nine Filipovne* odločilna za to, da ste se zapisali tudi muzikalu?**

“Igra, petje, odrski gib ..., vse to je del mojega igralskega izraza. Vloga v *Jalti* mi je dala priložnost, da se dokažem, hkrati pa mi je odprla

vrata v čudoviti in kompleksni svet muzikala, glasbenega žanra, ki je bil na Reki takrat še v povojih, danes pa je na repertoarju že vsako sezono.”

• **Ste se tudi zaradi te prelopnice odločili pripraviti krajšo različico muzikala, ki jo uprizorjate skupaj z očetom in bratoma že več kot desetletje?**

“Tako kot mnogo drugih dogodkov v življenju, tudi tega nisem načrtovala. Z očetom in bratoma smo pogosto nastopali skupaj in ob neki priložnosti sem predlagala, da na koncertu odpojemo songe iz muzikala *Jalta, Jalta*. Občinstvo je naš nastop odlično sprejelo, zato sem pomislila, da bi za naslednji koncert med posamezne songe vpletli še kratko besedilo. Tudi ta zamisel se je pri občinstvu obrestovala, končala pa z mojo priredbo skoraj vseh pesmi iz muzikala za nas štiri in pianista. V režiji sijajne slovenske koreografkinje in režiserke Mojce Horvat, s katero sem že velikokrat sodelovala, nam je uspelo pripraviti komorno različico muzikala, s katero družina Surian-Ona, tata in dva brata! - nastopamo že trinajst let.”

• **Vlog si igralci ne izbirate sami, o zasedbah odločajo ravnatelj in umetniški vodje gledališč. Nekatere vloge lahko zato pridejo prepozno, druge pre zgodaj, nekatere ob pravem času. Je vloga *Laure* v *Naši familiji* prišla v pravem trenutku?**

“Že na prvi vaji sem zbranim povedala, da še nisem zakorakala v menopavzo in predmenopavzo, da pa imam veliko dobrih prijateljic, ki

FOTO: ARHIV HNK REKA

“Verjamem, da je dramska igra pravzaprav 'igra' - večji kot je otrok v tebi, zrelejši si kot igralec.”

LEONORA SURIAN POPOV
igralka

so mi bile navdih in jim zato posečam to vlogo. *Smeh*. Igralci pogosto igramo like, ki morda niso primerni za naša leta, vendar vedno najdemo 'skupno točko', v kateri se srečata igralec in njegov lik, točko, na kateri igralec začne graditi in tudi zgradi svoj lik."

• **Čeprav je *Naša familia* klasični muzikal le pogojno, saj ostaja v domeni dramskega gledališkega izraza, se zdi, da je vokalno-pevska interpretacija dovolj zahtevna?**

"Z Marjanom sva že sodelovala na začetku najinih karier, zato se je bilo po toliko letih in izkušnjah prijetno znova srečati, »zaigrati« skupaj, ustvariti takšno predstavo. Marjan je songe napisal za nas, za naše glasove in naše like, vključno s songi za moj lik - Lauro."

• **Gospod Nečak, kako je potekalo sodelovanje pri tej trijezični produkciji? Koliko različnih perspektiv in premislekov se je pokazalo pri obravnavi univerzalne teme? Kako se je vaše videnje izbrane teme in projekta spremenilo ravno po zaslugi igralcev in vseh drugih članov avtorske ekipe?**

"Koprodukcije so mi najljubši projekti, so pa tudi najbolj komplicirani zaradi razlik v senzibiliteti igralcev, ustvarjalnem razmišljanju ... Tri gledališča na eni vaji, v enem mestu, ob istem času, to se sliši nemogoče ... Ampak pri tem projektu smo to profesionalno izvedli po zaslugi natančnega načrta vaj in zavzetosti producentov, ki so predano delali. Dramsko besedilo in glasba sta bila pripravljena mesec dni pred študijem in igralci so prišli na prvo vajo čvrsto povezani z gradivom. V procesu smo dolgo gradili like, zlasti like otrok, saj se otroške 'vloge' nikakor ne smejo 'igrati', temveč jih je treba najnaravneje zgraditi in šele potem spustiti v odrski ples ...

Kot v vsakem procesu so bili dnevi, ko smo naredili kaj dobrega, potem se je pa pojavilo gonilo ustvarjanja - dvom. Zadnja leta delam manj, vendar učinkoviteje, ne mučim igralcev in mislim, da mora igralec, ko gre domov, imeti čas, da se z distanco potopi v svoj notranji svet, ki mu pomaga bolje razumeti vse možnosti, s katerimi razpolaga pri ustvarjanju lika. Igralci iz treh gledališč so bili zelo željni in odprti za kreacijo, najtežje pa je bilo združiti tri senzibilitete in različne jezike v en izraz - uprizoritev. Prepričan sem, da nam je z avtorsko ekipo uspelo splesti vse različnosti v edinstven jezik *Naše familie*."

• **Gospa Surian Popov, kako ste vi sodelovali z mladimi igralci, tudi koprskimi?**

"Ansambel je res čudovit, toliko lepih, mladih, nadarjenih, prijaznih in srčnih igralcev na enem mestu, v isti predstavi ... Marjan je ustvaril dobre pogoje za delo. Ob delu in druženju v ustvarjalnem in veselem vzdušju smo se imeli res prijetno."

• **Če se vrneva k jubileju. Je življenjska zrelost pogoj za igralsko zrelost? Kdaj dozori igralec?**

"Ne vem. Verjamem, da je dramska igra pravzaprav 'igra' - večji kot je otrok v tebi, zrelejši si kot igralec." •

Intervjuja z Leonoro Surian Popov in Marjanom Nečkom sta v celoti objavljena v publikaciji *Gledališki list* ob uprizoritvi.

V galeriji na prostem nasproti potniškega terminala so na ogled fotografije Jake Varmuža in Martina Pece z utrinki z zaključnih produkcij Gledališkega treninga.

20 let Gledališkega treninga obeležujejo tudi s fotografsko razstavo v Galeriji Luke Koper, ki bo na ogled do konca januarja

Čas iskanja in čas zorenja

Čas iskanja in čas zorenja je naslov razstave povečav zaključnih produkcij Gledališkega treninga koprskega gledališča, ki sta jih ujela fotografa Jaka Varmuž in Martina Pece. Nedavno so jo postavili Galeriji Luke Koper nasproti potniškega terminala, s čimer gledališče zaznamuje 20-letnico Gledališkega treninga ter obenem napoveduje vstop v svoje jubilejno leto.

V Galeriji Luke Koper, ki jo je Gledališče Koper v sodelovanju s podjetjem Marjetica odprlo leta 2015 na obzidju ob Bastionu nasproti potniškega terminala in se je tri leta pozneje preimenovala v Galerijo Luke Koper, je od začetka njenega delovanja na ogled že 33. razstava, tokrat posvečena ustvarjanju mladih v okviru Gledališkega treninga Gledališča Koper.

Kot so zapisali v gledališču, razstava "prinaša edinstven vpogled v ustvarjalno popotovanje mladih talentov, udeležencev Gledališkega treninga, ki je skozi leta pod budnim očesom režiserke in mentorice Katje Pegan oblikoval številne poklicne poti. Razstava prikazuje fotografije mladih, ki so bili del tega treninga. Fotografije so delo uveljavljenega fotografa Jaka Var-

muža, ki je mojstrsko ujel strast, predanost in upanje teh mladih ustvarjalcev, danes že aktivnih na področju gledališča, filma in umetnosti".

Razstava v Galeriji Luke Koper je več kot le prikaz fotografij - je dokument o moči Gledališkega treninga, ki ga je Gledališče Koper postavilo kot prvi tovrstni program pred kasnejšimi gledališkimi šolami. Program, ki ga od začetka vodi **Katja Pegan**, je bil zasnovan z jasnimi cilji: priprava dijakov na študij gledaliških in filmskih poklicev. Z leti se je treningu pridružila tudi mentorica **Renata Vidič**, ki prav tako vodi mlade skozi proces, v katerem najdejo svoj glas, identiteto in razvijejo poklicno usmeritev. Številni udeleženci treninga danes uspešno delujejo v različnih umetniških poklicih, od igralcev do filmskih ustvarjalcev, kar

dokazuje, da trening še naprej uspešno opravlja svoje poslanstvo.

Fotograf **Jaka Varmuž**, ki je posnel večino fotografij na razstavi, je v svojem opusu poznan po sposobnosti, da ujame širok spekter čustev in trenutkov preobrazbe. V tej zbirki ni le ovekovečil posameznikov, temveč je ustvaril avtentičen vpogled v transformativno moč gledališkega izraza, ki ga mladi doživljajo skozi trening. Posebno mesto med razstavljenimi fotografijami ima tudi delo **Martina Pece**, nekdanjega zaposlenega v Gledališču Koper in ljubiteljskega fotografa.

Razstava v Galeriji Luke Koper tako vabi vse ljubitelje umetnosti, starše, mlade in vse tiste, ki cenijo vlogo kulture v naši družbi, da ob teh fotografijah podoživijo poti in preobrazbe mladih umetnikov. •

FOTO: ZRS

Koprsko gledališče se je na začetku meseca pridružilo pobudi Znanje za zdravje pridružilo ZRS Koper, ki letos pod sloganom Dvigni rit, bodi fit! mlade sooča z zdravstvenimi tveganji, povezanimi z nezdravim načinom življenja. Igralec Luka Cimprič se je zato prelevil v vrstnika učencev 9. b razreda OŠ Koper in skupaj z dr. Radom Pišotom in dr. Mladenom Gasparinijem učence popeljal v interaktivno zgodbo, ki je na sproščen in zabaven način med dijake prenesla pomembne ugotovitve znanosti in medicine, ki jih mladi sicer težje razumejo.

FOTO: GLEDALIŠČE KOPER

V Gledališču Koper so pretekli torek doživeli prav poseben rekord, saj jih je v samo enem dopoldnevu obiskalo kar 850 osnovnošolcev. Dobra tretjina učencev druge in tretje triade z obalnih in notranjskih osnovnih šol si je ogledala dve ponovitvi predstave Kekec, več kot 300 pa se jih je v dobrih dveh urah udeležilo devetih pedagoških delavnic, ki jih v gledališču pripravljajo v okviru kulturno-umetnostne vzgoje. Takšni uspehi niso samoumevni, za njimi stoji uigrana pedagoška ekipa, ki si že vrsto let prizadeva gledališko ustvarjanje približati najmlajšim in mladostnikom.

FOTO: DRAŽEN SOKČEVIC

Mednarodna ekipa predstave Naša familija je s torto praznovala reško premiero koprodukcije Gledališča Koper, Italijanske Drame na Reki in Slovenskega stalnega gledališča, ki bo po ponovitvah v Sloveniji in na Hrvaškem obiskala tudi tržaško občinstvo. Predstava režiserja in skladatelja Marjana Nečaka po besedilu Saše Eržen bo na sporedu od petka v SSG Trst, 25. novembra pa bo gostovala v KC Lojze Bratuž v Gorici.

FOTO: SSG

SLG Celje je s predstavo za otroke Kozlovska sodba v Višnji gori Josipa Jurčiča v režiji Luke Marcena v Veliki dvorani SSG odprlo sezono za tržaške šole vseh stopenj s slovenskim učnim jezikom. Tokrat so bili na vrsti 4. in 5. razredi osnovnih šol, kmalu pa si bodo svoje specifične in starosti primerne predstave ogledali še otroci vrtcev, prve triade osnovne šole, srednješolci in višješolci. Na sporedu bodo tako gostujoče predstave kot uprizoritve SSG.

FOTO: KLEMEN BATAĀELJ, MEDIASPEED

Novembra je bila v SNG Nova Gorica druga premiera te sezone, drugi del trilogije Nezmožni umreti, ki nastaja s festivalom Mittelfest in je tudi del uradnega programa Evropske prestolnice kulture Nova Gorica – Gorizia. Na velikem odru je na novonastalo besedilo, pod katero se je podpisal Goran Vojnović, v režiji Janusza Kice zaživela komična drama V iskanju izgubljenega jezika. Ob režiserju sta bili njegovi dolgoletni sodelavki, kostumografka Bjanka Adžič Ursulov in scenografka Karin Fritz, ki sta poskrbeli za prefinjeno vizualno doživetje, glasbo pa je podpisal Mitja Vrhovnik Smrekar. Igrali so kot gostje Aleš Valič, Vesna Pernarčič, Francesco Borchini in Matic Valič, ter domači igralci Radoš Bolčina, Urška Taufer, Lara Fortuna in Gorazd Jakomini - vsi izvrstni.

FOTO: ALEKSANDER BLAŽIČKA

Satirična fantazijska drama Mojster in Margareta je v novembru na gostovanju v Romuniji požela velik uspeh. Uprizoritev je leta 2022 v SNG Nova Gorica režirala romunska režiserka Nona Ciobanu, ki je pripravila dramatično romanescno mojstrovino ruskega pisatelja Mihaila Bulgakova. Na mednarodnem gledališkem festivalu Intereference v Cluju je predstava v polni dvorani Madžarskega gledališča doživela dolgo skandiranje publike. Igralci Peter Harl, Urška Taufer, Gorazd Jakomini, Miha Nemeč, Andrej Zalesjak, Jure Kopusar, Medea Novak, Radoš Bolčina, Matija Rupel, Žiga Saksida, Blaž Valič, Anuša Kodelja, Lara Fortuna, Jakob Šfiligoj in Luka Bokšan so z režiserko sodelovali tudi na pogovoru ter prav tako številnim obiskovalcem okrogle mize podrobneje predstavili ustvarjalni proces in dogajanje v sami uprizoritvi.

Tantadruj je skupna mesečna čezmejna priloga treh primorskih profesionalnih gledališč. V času gledališke sezone izhaja vsako tretjo sredo v mesecu in sicer hkrati v Primorskih novicah in Primorskem dnevniku.

Izdajateljca:
Primorske novice, d.o.o. Koper, s.r.l. Capodistria
Cesta Marežganskega upora 2, 6000 Koper
Primorski dnevnik
Ulica Montecchi 6, Trst

UREDNIK IN REDAKTORICA: Maja Pertič Gombač
SOUSTVARJALCI: Miha Trefalt (Gledališče Koper), Ana Kržišnik
Blažica, Martina Mrhar in Metka Sulič
(Slovensko narodno gledališče Nova Gorica)
ter Rossana Paliaga (Slovensko stalno gledališče Trst)

ELEKTRONSKI NASLOV: kultura@primorske.si
SKUPNA TISKANA NAKLADA: 28.000 izvodov.